

Mongólia idegenforgalma

A nemzetközi kapcsolatok egyre szélesedő kiépítése nagy lehetőségeket biztosít a mongóliai idegenforgalom számára is. Az ország festői tájai, változatos állatvilága, érdekes műemlékei sok turistát vonzanak. Évről évre emelkedő számuk szükségessé tette az új, nagy turista-szálló építésének megkezdését Ulan B-torban.

Tavaly rekordév volt a mongóliai idegenforgalomban: a külföldi látogatók száma tíz százalékkal haladta meg az 1969. évit. A látogatók között sok a vadász. A vadászok filmre is veszik a vadászat lefolyását, és az elejtett vadak trófeáit nemzetközi kiállításokon mutatják be.

A külföldiek fogadásával párhuzamosan a Zsulesin Mongol Idegenforgalmi Iroda rendszeres külföldi utazásokat szervez a mongol turisták részére. Igen népszerűek a szovjetunióbeli turistautak; 1970-ben például társasutazásokat szerveztek Lenin szülővárosába, Uljanovszkba és Leningrádba.

Igényes brigádmozgalom

Ezekben a hetekben jó néhány kitüntetést adtak át, elismerő oklevelek, vándorzászlók találtak gazdát a legjobb közösségekben. A tavalyi munkásoknak szólóak ezek a kitüntetések. Azoknak, melyek a felszabadulási, majd a kongresszusi versenymozgalomban kiválócsodáltak. De az elismerésmegbecsülés gesztusai nemcsak visszautalnak, egyben a mai és holnap munkaversenymozgalom aktuális kérdéseit is felvetik.

I

Azon keresztül is, hogy a májusi ünnepelték példáit követendőként állítják a többiek elé. Mert az érdemeket olyan feladatok megoldásában szerezték a legjobb vállalatok, amelyek egész társadalmunkat szolgáltatták, a dolgozók életszíne vonalának emelkedését segítették elő. Az egyszerű, a sokszor nagyon is szűknek tűnő gazdasági tennivalók attól kaptak fényt, hogy nem egy-egy ember, vagy csoport, hanem ezen túl az egész „nagy család” asztalára tették le a szükséges, a jó minőségben megtermelt javakat. S a termelés, gaz-

dálkodás, értékesítés összhangja szocialista szellemmel párosult. Nem lehet véletlen, hogy a legkiválóbbak egyben a Szocialista Munka Vállalata címet is elnyerték, így a konzervgyár, a paprikafeldolgozó, a nyomda. Sőt: a szocialista szellemű munkálkodáshoz szinte szükségszerűen társulnak a jobb gazdasági eredmények is.

A legjobban helytálló közösségek, a szocialista brigádok, üzemszerűség, vállalatok éppen azt mutatták meg, milyen sokféle forrásból lehet növelni a hatékonyságot, emelni a termelékenységet. Egyszerű tetteik nagysága, a tette kész munkások emberi nagysága éppen abban áll, hogy fel tudták fedezni a maguk munkatételén legfontosabbat: leghasznosabbat, hogy a szükség szavára szorgalommal tudtak válaszolni. Tanulni lehet és kell is törekvéseiből. Abból, ahogyan a termékek minőségének javítására törekedtek, abból, ahogyan a technológiai megoldásokon csiszoltak, javítottak, abból, ahogyan jobb munkaszervezéssel, átcsoportosításokkal növelték a termelékenységet. A tudatosság, a célok világos látása, az, hogy a dolgozók tisztában voltak vele, mit miért kell vállalniuk, elvégezniük, szintén a tanulságok közé tartozik. Tükrözi, hogy a vezetők és munkások jó kapcsolata, a feladatok alapos ismerete — tehát: megismeretése! — elengedhetetlen feltétele a jobb eredmények elérésének.

Hogyan gazdaságosabb a munka? A kérdés újrafelvetése ma indokoltabb, mint valaha. Természetes, hogy a szakszervezeti kongresszuson is sokan foglalkoznak a versenymozgalom, a szocialista brigádmozgalom aktuális kérdéseivel. „A negyedik öt éves terv céljai a továbbiakban is arra készítetnek, hogy keressük a munkaverseny hatékony kibontakoztatásának útjait és módjait — mondotta Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára —, a munka során kialakult az egymás iránti segítőkészség, az igényesség, a nagyobb szak tudás tekintélye és ez folytatódik a művelődés iránti fokozott igényekben, az egymáshoz és a kollektívához való kapcsolódás szocialista elveken nyugvó formáiban is.”

2

Természetes, hogy a jövőben is a szocialista brigádmozgalom kell a fő versenymozgalom, egyben az új, szocialista embertípus legfőbb formálójának tekintti. Ebből az is következik: mind

több vállalatnál kell összpontosítani az erőket a tettere kész brigádok, szocialista üzemszerűség alakítására. Csak ne formálisan! Találkoztam már olyan vezetővel is, aki egyik napról a másikra akarta „átszervezni” az üzemet, hisz olyan szépen hangzana: ennyi meg ennyi szocialista brigád van az üzemben. Csak éppen a lényegben különböznek az ilyen ripsz-ropsz, a statisztika kedvéért kreált munkacsoportok, a kampányszerűség — szerencsére — egyre kevesbedő példái. Nem dolgoznak, tanulnak, élnek szocialista módon, nem elég igényesek egymással, illetve saját munkájukkal szemben. S miért is volnának azok, ha igazán nem kell, nem kellett megdolgozniuk — sőt: megváltozniuk — a kitüntető címet elnyeréséért. Mi sem természetesebb, mint hogy az említett esetben semmivel sem ért el jobb eredményeket a vállalat a „statisztika megjavulása” után sem.

Ha eddig az volt a törekvés, hogy a szocialista munkaverseny mentes legyen a formaságoktól, ma még előbb, érezhetőbb ez az igény. A formalitások megszüntetése pedig szorosan összefügg az üzemi demokrácia erősítésével. Mert például a kezdeményezések eredete tisztán tükrözi a demokratizmus fokát is. Amikor az ügyvezető alulról jövő kezdeményezéseket szépen kicirkalmazott, de a munkásokkal előre meg nem vitatott versenyvállalások helyettesítik egyik-másik üzemben, amikor szinte teljesen vezetők kezéből indul az új versenyszakasz, s a brigádok csak mintegy elfogadják a nélkülük kimunkált feltételeket — egyáltalán nem lehetünk elégedettek. Többet ér a legmutatósebb fogalmazványál, ha a kis közösségek beszélnek meg a maguk családias körében: mit is lehetne tenni a jobb eredményekért, s rájuk papírra, brigádnaplóba szívvel-lélekkel tett vállalásaikat. Úgy tűnik, helyenként még mindig nem találják meg a verseny kibontakoztatásának helyes módszerét, így aztán vezénylésszerűnek tűnik a mozgalom irányítása, vagy sematikus, semmitmondó felajánlások születnek.

3

Tehát a vállalati célok, tervek és a személyes, közvetlen lehetőségek, tennivalók összehangolása a következő lépcsőfok. Tágabb teret adva az egyéni elképzeléseknek, kezdeményezéseknek, ami azt jelenti, hogy szélesebb alapokra épülhet, magasabbra emelkedhet a munkaverseny piramisa.

Simai Mihály

Újrendszerű felvételi vizsga

A Szegedi Élelmiszeripari Főiskolán — amely 1970. szeptemberében a budapesti és a szegedi felsőfokú élelmiszeripari technikumok egyesüléséből alakult — újrendszerű felvételi vizsgán választják ki azokat a fiatalokat, akik idei őszön induló első évfolyam hallgatói lesznek.

Mint a főiskola főigazgatósi hivatalának vezetője, dr. Faragó József, és a tanulmányi osztály vezetője, dr. Cséfalvay Ignác elmondták, a mintegy 250 pályázó azokat az írásbeli feladatokat oldja majd meg, amelyek a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium szakoktatási főosztálya hagyott jóvá — szemben az eddigi gyakorlattal, amely szerint a Művelődésügyi Minisztérium által közreadott képzési és felvételi vizsgák előtt, június végén.

oka: a túlnyomó többségükben szakközépiskolából érkező érettségizettek tudásának megmérésére nem tűntek alkalmasnak azok a matematika és fizika tételek, amelyeket számos egyetem és főiskola számára bocsátottak ki. Az új kérdés-csoport a korábbinál sokkal jobban figyelembe veszi a szakközépiskolások által tanultakat.

A Szegedi Élelmiszeripari Főiskolára egyébként 126 első éves hallgatót vesznek fel. A jelentkezők — a sikeres felvételi vizsga után — továbbra is élelmiszer-technológiai és üzemgépeszeti képzést szerezhetnek Szegeden, illetve Budapesten.

A hátrányos helyzetű felvételizők számára egyébként négynapos bentlakásos konvulciót rendez a főiskola a felvételi vizsgák előtt, június végén.

Kopernikusz-arckép — bélyegekből

Kiderült, hogy a postabélyegek is felhasználhatók képzőművészeti alkotások

céljaira. Ennek bizonyítójaként a Torunban élő Henryk Zawadzki, lengyel jogász volt. Zawadzki bélyegkompozícióit eredetiség és rendkívüli színhatások jellemzik. A bélyegragasztási technikát 1940—41 fordulóján kezdte alkalmazni, amikor a Gestapo elől rejtőzködött, s idejét ezzel a tevékenységgel töltötte ki — felhasználva az egyetlen rendelkezésre álló nyersanyagot.

A ragasztásos „festegetés” igen munkaigényes művelet: egy kép elkészítéséhez körülbelül 300 órai munkára van szükség. Henryk Zawadzki eddig több mint 30 különböző képet készített saját boltjainak fejlesztését külön is támogatja.

A választmányi ülésen természetesen kikötötték, hogy a közösség pénzét ésszerűen, a vonatkozó irányelvek figyelembevételével szabad csak fölhasználni. A példás törekvésnek szolgálnia kell hálózati elmaradásunk föl-számolását.

Egyetlen hangszer

Polner Zoltán versei

Polner Zoltán új kötetében, a *Szigorú vallomás* és *A szívetekre bízom* után most megjelent *Egyetlen hangszerben* nincs olyan vers, amelyik fölött az *ars poetica* állna címként. De legalább két versének, a *Taníts minket szabadságra*-nak és a *Ki küldöttnek* lehetne akár ez is a címe: művészi hitéről, tennivalóiról beszél bennük a költő. Az elsőben azt mondja magáról és magának, hogy bár „torkodat szétmarja az ének”, mégis „a szegények dühe légy”. A másodikban — az első gondolatnak mintegy a variációjaként — a falvak és tanyák népének szolgálatáról szól, akiknek „munkáját és hitét vallja”. S hogy ez a program, ez az *ars poetica* nem valami felvett póz csupán, a kötet 66 verse bizonyítja: néhány szerelmes vers kivételével mind ebbe a világba, a pusztuló, futó tanyák közé visz el, oda, ahol „az elveszett béresházak, szétrohadt karamok árnyéka sötétlik”, s ahol „a tanyák közül alig látszik az ország”, mint a *Hűség* és *harag* erőteljes soraiban írja.

Ez a tematika, s a küldetés ez a vállalása nem újdonság Polner költészetében. Már a majdnem tíz évvel ezelőtt megjelent *Szigorú vallomás*nak is ez a világ volt az egyik motívumköre. Az *Egyetlen hangszer* újdonsága, hogy a nagy téma majdnem kizárólagossá, a költő „kiáltozása”, „a tegnapi szegények unokáit” pedig messzebbre hangzóvá vált.

Milyennek látja és ábrázolja ezt a világot a költő? Ha a szemléletesség kedvéért hasonlatot keresnénk, *Vásárhely* festőire hivatkozhatnánk, elsősorban. Ahogyan ők ábrázolják a tanyák és falvak sokat szenvedett népét, ahogyan együtt festik a márt és benne a múltat, úgy látja meg Polner az „igazuk” emberibb tájai felé vonuló” parasztok sorsában a múlt nyomorúságát, a fájdalmat és a szégyent, a „vérfertőző szegénységet”. Nem véletlen, hogy legközelebbi szellemi rokonait — mint jó néhány verse tanúsítja — a vásárhelyi festőkben találta meg, Kohán Györgyben, aki „a színek óskori napsütését” hagyta a világra. Nemeth Józsefben, akinek „vaskos

madonnáiban a termékenység ősi tűzöröme virágzik”, Szalay Ferencben, aki „népmesék áhitatát” festi vásznaira.

Szellemi rokonságról van itt szó, találkozásról, az igazság felismerésének azonosságáról és szolgálatáról. Polner nem a vásárhelyi művészek eredményeit „alkalmazta” költészetében, hanem egyéniségének feladása nélkül, sőt annak kitalálásában közben a valószínűség megismerésének egy pontján összetalálkozott velük. A találkozás termékeny volt: az élmény jó néhány verset szült, Polner költészetének alapjait, eredetiségét azonban nem érintette, látásmódja, versépítése változatlan maradt. Ahogyan elindítja verseit egy konkrét képből valamiféle nagy vízió felé, amelyben az összeroszkodó tanyákból „a bűza-illatú hatalom” oltalmában szebb vidékekre vonulnak a népek, sajátosan jellemző kompozícióira.

Az *Egyetlen hangszer* majdnem minden versének középpontjában ilyen vízió áll. Még szerelmes versei is, amelyekben pedig már a téma miatt is hiányzik a monumentalitás, látomásokra épülnek. A *Litánia Juditért* egy vad, öröngő szeretkezés leírása. De nem a részletek naturalista bemutatása teszi ezt a verset szokatlanul merészé — noha a költő egyáltalán nem szemérmeskedik —, hanem valamiféle víziószzerűség. Az olvasó mintha egy látomás részese lenne, mintha a vers két szereplője kihullott volna a világból.

A kötet anyagának több mint a fele, negyven vers, annak a sajátos vállalkozásnak a produktuma, amely szándékait tekintve ugyan csak a falvak és tanyák népével való azonosulást szolgálja. A babonák, hiedelmek, varázsló szokások verseibe öltöztetéséről van szó. Először *A szívetekre bízom*ban találkoztunk az első ilyen versekkel. Akkor még csak a páratlan vállalkozás egzotikumát csodálhattuk. Ma már világos, hogy itt nemcsak hagyománymentésről-megőrzésről van szó, hanem költészetéről, mai, modern költészetéről, egy elmúlt világ hátborzongató felidézéséről.

Ökrös László

Hálózathővítés a fogyasztási szövetkezetekben

A fogyasztási és értékesítési szövetkezetek megyei választmányai — Vass Imre szaktitkártól kapott tájékoztatás szerint — a közelmúltban határozatot hozott a negyedik öt éves terv hálózathővítéséről. A döntés értelmében megközelítően 100 millió forintot kitevő közös fejlesztési alap áll majd rendelkezésre, de egyes szövetkezetek pénztárából hozzákapcsolódik még legalább 180—220 millió.

A határozat kimondja, hogy öt év alatt föl kell építeni tizenhat ÁBC-áruházat — alapterületük egyenként 700 négyzetméter lehet —, két üzletházat — itt

ezer négyzetméteres alapterülettel számolnak —, és hét általános áruházat, ahol ruházati holmik, iparcikkek és kultúreikkek egyaránt vásárolhatók.

Az áruházak építése fölőlegessé tesz néhány korszerűtlen körülmények között működő boltot. Ezeket természetesen megszüntetik. Úgyelnék viszont arra, hogy a megyénk tanyás jellegéből adódó földadatok ne kerüljenek háttérbe, sőt a tanyaközpontokba jól felszerelt vegyesboltokat is terveznek. Ezeket a boltokat a területileg illetékes szövetkezet hozza létre, vagy korszerűsíti, a költségeket saját erő-

ból és társadalmi hozzájárulásokból fedezi. Társadalmi munkára, részjegyek és célrészjegyek vásárlására, tagsági kölcsönökre az eddigi tapasztalatok szerint joggal számíthatnak a szövetkezetek. Öt-nyolc milliót tesz ki az a pénz, amivel a tagság saját boltjainak fejlesztését külön is támogatja.

A választmányi ülésen természetesen kikötötték, hogy a közösség pénzét ésszerűen, a vonatkozó irányelvek figyelembevételével szabad csak fölhasználni. A példás törekvésnek szolgálnia kell hálózati elmaradásunk föl-számolását.